

й суспільних відносин, рівня правового регламентування на основі принципу верховенства права.

Конституціоналізм – вища мета цивілізованого співжиття, до якого суспільство має постійно прагнути, щоб забезпечити стабільний, ефективний та безпечний розвиток.

Через це конституціоналізація суспільного життя має стати визначальним критерієм оцінки діяльності як глави держави, так і законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.

1. Арутюнян Г. Конституціоналізм як фундаментальний принцип права в правовій державі // Конституційне правосуддя. 2012. № 1. С. 5-16;

2. Бондар Н. Концепція судового конституціоналізму: методологія дослідження в світлі практики конституційного правосуддя. Конституційне правосуддя. 2012. № 1. С. 29.

Юлія Ус,
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СТАДІЇ НОТАРІАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Розгляд питання про місце нотаріату в системі юстиції і про його природу приводить до висновку про те, що нотаріальна діяльність є процесуальною за своїм характером.

Змістом цієї діяльності є сукупність взаємних прав та обов'язків суб'єктів процесу – нотаріальних органів і осіб, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій. Об'єднані нотаріальними правовідносинами, ці суб'єкти здійснюють процесуальні дії, спрямовані на досягнення відповідної мети.

Метою нотаріального процесу є надання суспільним відносинам визначеної законом форми, яка має забезпечити захист і охорону прав та інтересів фізичних і юридичних осіб [1].

Вчинення нотаріальних дій виконує чітко встановлене коло осіб. Їх конкретний склад і обсяг компетенції встановлені законодавством (статті 1,3, 34—38, 40 ЗУ "Про нотаріат"). Природа нотаріального процесу характеризується суворо передбаченою компетентністю вчинення функцій і вимогами встановлення чітко визначеного певного ступеня професіоналізму в діяльності всіх посадових осіб як суб'єктів - організаторів процесу [2].

До компетенції нотаріальних органів належать різні за складністю провадження. Для того, щоб позбавитись можливих помилок, необхідно визначити, до яких стадій потрібно віднести окремі нотаріальні дії, які потім складуть нотаріальне провадження або окремий його етап [3].

В нотаріальному процесі можна виділити три обов'язкові стадії:

1. Порушення нотаріального провадження;
2. Підготовка до вчинення нотаріальної дії;
3. Розгляд нотаріальної справи по суті та написання нотаріального акта.

Стадія порушення нотаріальної справи складається з подання заяви (або усного звернення до нотаріуса) і прийняття її посадовою особою, яка вчиняє нотаріальну дію. Прийняттю заяви передуює перевірка передумов права на вчинення даної нотаріальної дії і умов здійснення цього права. Стадія порушення нотаріального провадження починається з моменту звернення заінтересованої у вчиненні нотаріальної дії особи до нотаріуса або іншої посадової особи і закінчується в той момент, коли нотаріус прийме рішення про те, що вправі і повинен вчинити дану нотаріальну дію або зобов'язаний в її вчиненні відмовити [4].

Підстави до відмови у порушенні нотаріальної справи вичерпно закріплені у законодавстві. Так, ст. 49 ЗУ "Про нотаріат" передбачає, що нотаріус або інша посадова особа, що вчиняє нотаріальну дію, відмовляють у вчиненні нотаріальної дії, якщо: вчинення такої дії суперечить закону; дії підлягають вчиненню іншим нотаріусом чи іншою посадовою особою; з проханням про вчинення нотаріальної дії звернулася недієздатна особа або представник, який не має необхідних повноважень; правочин, що укладається від імені юридичної особи, не відповідає обсягу її цивільної правоздатності [5].

Нотаріус чи інша посадова особа, яка вчиняє нотаріальні дії, не приймають для вчинення нотаріальних дій документи, якщо вони не відповідають вимогам законодавства або містять відомості, що порочать честь і гідність фізичних осіб. Нотаріус не пізніше як у триденний строк виносить постанову про відмову у вчиненні нотаріальної дії, яка не відповідає певним вимогам (ч. 3 ст. 49 ЗУ "Про нотаріат") [4].

Стадія підготовки має своїм завданням створити необхідні умови для правильного вчинення нотаріальної дії, забезпечити законність і обґрунтованість нотаріального акта. Підготовка до вчинення нотаріальної дії починається після того, як нотаріус впевнився, що у нього немає процесуально-правових підстав до відмови у порушенні даної нотаріальної справи, і закінчується, коли нотаріус переконується в наявності всіх необхідних умов для вчинення нотаріального акта.[4].

Нотаріус повинен також вирішити, якими засобами можна обґрунтувати наявність або відсутність цих юридичних фактів, тобто з'ясувати коло доказів по справі. Установивши факти і докази, що їх підтверджують, нотаріус повинен визначити коло суб'єктів процесу. Передусім це заінтересовані особи та їх представники. Після з'ясування кола суб'єктів нотаріус зобов'язаний вжити заходів щодо їх повідомлення, які б забезпечили їх участь у процесі.

Здійснивши всі підготовчі дії, нотаріус переходить до **стадії розгляду справи** по суті і вчинення нотаріальної дії, яка закінчується винесенням відповідного процесуального документа: видачею нотаріального свідоцтва або

вчиненням посвідчувального напису. Саме в цій стадії нотаріус повинен переконатися в тому, що зміст дій, які вчиняються, відповідає вимогам закону і дійсним намірам сторін.

Ця стадія складається з кількох частин: підготовчої; вчинення посвідчувального напису або видачі свідоцтва; реєстрації нотаріальної дії.

Зміст підготовчої частини складають дії, пов'язані з установленням фактичних обставин справи. З цією метою нотаріус перевіряє надані документи, дає їм підсумкову оцінку, робить висновок щодо юридичних фактів, права або законного інтересу особи, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії.

До змісту підготовчої частини належить також вчинення попередніх дій, які повинні передувати вчиненню нотаріального акта з деяких справ.

У межах підготовчої частини при посвідченні правочинів та вчиненні деяких інших нотаріальних дій у випадках, передбачених законодавством, перевіряється справжність підписів учасників правочинів та інших осіб, що звернулися за вчиненням нотаріальної дії (ст. 45 ЗУ "Про нотаріат").

Стаття 52 ЗУ "Про нотаріат" передбачає, що всі нотаріальні дії реєструються в реєстрах нотаріальних дій. Запис нотаріальної дії в реєстрі провадиться нотаріусом або іншим працівником державної нотаріальної контори або особою, яка перебуває у трудових правовідносинах із приватним нотаріусом, тільки після того, як посвідчувальний напис на документі або документ, що видається нотаріусом, ним підписані.

За результатами розгляду теми можна зазначити, що нотаріальний процес є різновидом юридичного процесу і зводиться до передбаченого законом порядку вчинення нотаріальних дій, він характеризується складним структурним змістом. Елементами нотаріального процесу є його суб'єкти, стадії і провадження, що дозволяють окреслити просторово-часові межі та предметний зміст цієї форми діяльності.

1. Нотаріальний процес та його стадії / Наукова стаття.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_21723_notarialniy-protses-i-yogo-stadii.html.

2. Поняття та зміст нотаріального процесу / Наукова стаття.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://lawbook.online/protses-ukrajini-tsilvilniy/ponyattya-zmist-notarialnogo-58149.html>.

3. Нотаріальний процес і його стадії / Наукова стаття.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://ibib.ltd.ua/notarialniy-protses-yogo.html>.

4. Стадії нотаріального процесу / Наукова стаття.- [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://lawbook.online/protses-ukrajini-tsilvilniy/stadiji-notarialnogo-protsesu-57494.html>.

5. Закон України "Про нотаріат" редакція від 8 серпня 2020 року,- № 3425-XII, / Відомості Верховної Ради(ВВР).- [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>.